

Yetkin Mühendislik, Mesleki Eğitim ve Belgelendirme Üzerine,...

TMMOB Başkanlığı'na
TMMOB II. Mühendislik ve Mimarlık
Kurultayı Çalışma Grubu'nun kararları
doğrultusunda hazırlanan

-TMMOB Yetkin Mühendislik, Meslek İçi Eğitim ve
Belgelendirme Çerçeve Yönetmeliği. Taslağı

•TMMOB Meslek Dalı Ana Komisyonları Kuruluş ve
Çalışma Yönetmeliği Taslağı

hakkında Gıda'mızın görüş ve önerileri! ile Oda'mızın
konuya bakışı aşağıda özetlenmiştir L ,

Mühendislik ve Mimarlık Kurultayında;

-Toplumun güvenliği, sağlığı ve gönencinin
sağlanması,,

-Rant ilişkilerinin belirlemediği bir mühendis ve
mimarlık hizmetinin verilmesi,

-Hizmetin, yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip
olan kişilerce verilmesi,

-Hizmetin verilme sürecinde» hizmeti veren kişilerin
mesleki ve meslek eliği açısından tam olarak
denetlenmesi,

gibi ilk bakışta, karşı çıkılmayacak masum .gerekçeler
ileri sürülerek; yetkin, uzman veya sertifikalı
mühendis mimar konusunun yasalaştırılma zeminin
hazırlanması yönünde, karşı çıkışlara rağmen
kararlar alındı.. Konunun tartışma, süretinde, 1999
depreminden sonra ortaya çıkan yanlış uygulamaların
yakıcı olumsuzlukları da konuya, gerekçe yapılmış
ve çözümün yetkin mühendislikte olduğu gibi
yanıltıcı bir yönlendiricilik içine girilmiştir. Konunun
çıkış noktası doğru olsa da, varmak istediği sonuç,,
geçireceği süreç, yanlışlarla ve sakıncalarla doludur.

Mühendisliğin bazı hizmetlerinde, bilgi ve deneyim
eksikliğinden dolayı yanlış uygulamaların olduğu
bir gerçektir.. Bu tür:yetersizliklerden kaynaklanan
uygulamaların önüne geçmek için bir. hizmetin, işin
ehli tarafından yapılmasını savunmak kadar akılcı bir

_yol olamaz... Bu bağlamda, konuyu; "uzmanlığa hayır
mı diyorsunuz?" basit sorgulamasına indirgememek
gerekliyor. Sorun; /aşarın olumsuzlukların asıl
nedenlerini tespit edip, çözüm üretmekrcrine;
sakıncalarla dolu birçözünü», bir anlamda üst
_yapıda birtakım değişikliklerde arama yanışına
düşülmesickr.

Tartışılması gereken.; her mühendis ve iri mann
yeterli bilgi ve deneyini edineceği sağlıklı
süreçlerinin nasıl yaratılması gerektiği! olmaktadır. Bu
anlamda da uzmanlık, mesleki yeterlik konusunda;
mühendislik rrimarlık eğitiminin niteliği kendiliğinden
merkeze oturmaktadır.. Toplumsal ihtiyaçlara
göre kurgulanmayan» bilimsellikten uzak», mevcut
piyasa sistemine eleman sağlayan» üretime yönelik
uygulamalardan kopuk, mevcut eşitsiz eğitim sistemi»
sömürü düzeninin bir parçası olarak sorunların
ana kaynağını oluşturmaktadır. Teori ve uygulamayı
bütünsdleştirecek içerikte, bilimsel, eşit, parasız
bir eğitim, nitelikli mimarlık mühendislik hizmetinin
üretilmesini de sağlayacaktır. Belirli bir alandaki,
yeterlilik ve yetkinlik de, mühendislik eğitiminin
başlangıcından itibaren ele alınması gereken bir
süreç olmalıdır. Ancak, getirilmek istenen yetkin
mühendis yaratma düşüncesi,, sorunu kaynağında
çözmek yerine, eğitinin bu olumsuz haliyle
sürmesini de savunmak anlamına gelmektedir.

Düşünülen \etkin Mühendislik süreci, önceki
yasalaştırma çalışmalarında hazırlanan taslaklardan
bilinmektedir. Önümüzdeki dönemde de hemen
hemen aynen karşımıza çıkacak bu düzenlemeye
göre; Oda bünyelerinde Yetkin Mühendislik Kurulu
oluşturulacak» geçiş döneminde belirli yıl mesleki
kıdem bulunanlara by kurulca yetkin mühendislik
unvanı verilecek, bu sürelerden az meslekî
kıdemli olanlar, yetkin mühendisler'yanında: belirli
sürelerle çalışacaklar ve Odalara açılacak meslek

İçeriden eğitimden geçtikten sonra da girecekleri sınav sonunda başarıya ulaşırsa j/etkin mühendis unvanını alacaklardır.

Böylesi bir durumda, halen piyasada belirli bir yer edinmiş olanların mevcut durumları, belge sahibi olacakları, için güçlenecek ve tekleşme ortaya çıkacaktır., \etkin Mühendis gibi ayrıcalıklı-avantajlı bir konum j/aratılarak, belgesiz olanlar işsizliğe itileceklerdir. Diğer taraftan, işsizliğin artarak sürdüğü mühendislik alanında iş bulma şansını elde etmiş ve yetkin olmak isteyen meslektaşlar, usta çırak ilişkisi içinde adeta her koşula mahkûm çalışma sistemi içinde olacaklardır. Böylece her türlü sömürüye açık itaatkârım bir mühendis mimar grubu ortaya, çıkacaktır.. Diğer bir durum ise; belgeli bir mühendis j/aratılarak, j/etkin olmak için aynı uzmanlık alanında geçirmesi gereken süreyi tamamlamaları için süresi ve kapitalizmin kriz koşullarında zor olacağı gibi işsiz ve sermayesiz meslektaşların yetkinliğin geçerli olacağı piyasa koşullarında j/etkin olmayarak iş bulma şansları ise hiç kalmayacaktır

\etkin Mühendislik düzenlemeleri ile, TMMOB ve Odalar» rant sistemi mekanizmalarının bir parçası haline getirilecek, bilimsel ve toplumsal alana müdahale etmekten uzak, sisteme entegre olmuş para karşılığı belge veren kuruluşlara dönüşeceklerdir.

Öte yandan; j/etkin mühendis uygulamasının, gerekçe olarak gösterdiği sorunları çözmesi de mümkün olmayacaktır. Mesleki alanlarımızda yetersiz veya j/etkin uygulamaların tek nedenini» hizmetin yetkin olmayan kişiler eliyle verilmesine bağlamak ta mümkün değildir. Piyasanın kirli ilişkilerine bulaşmış yetkin mühendislerin de aynı sonuçlara yol açması bu gün olduğu gibi yine söz konusu olacaktır. Bahsedilen sözde denetim mekanizmaları da bu anlayışı engellemeyecektir.

Bir tez daha yinelemek gerekirse; uzman mühendislik uygulamasına karşı olma» j/etkin uygulamaların var olduğunu göz ardı ederek, mevcut durumun savunulması anlamına da gelmemektedir. İnsana, kamusal kayraklara, çevreye zarar verecek bilinçli veya. bilinçsiz mühendislik üretimlerinin önüne geçilebilecek olanaklar mevcut koşullar içinde bile j/etkinleştirilmesi gerekmektedir.

Mühendislik mimarlık eğitiminin niteliğine müdafii! olacak, mekanizmalar oluşturma çabası öncelikle sürdürülürken, sorunu, aşmaja yönelik mevcut, sistemde bile diğer yöntemler de uygulamaya konulabilir.

Yaşanan eksiklik ve sorunları aşmaja ve yeni gelişmeleri üyeye taşımaya j/etkin meslek, içi eğitimler, Odalar tarafından pratiğe de yönelik olarak yaygın olarak kar amacı gütmeyen dizeni olarak verilmelidir.

Mühendislik hizmet, ve üretimlerinin» odalar tarafından içeriğe de yönelik olarak kamu adına denetimini sağlayacak düzenlemelerin yapılması gereklidir. Mesleki ürünlerin denetim görevinin TMMOB ve Odalara yasal düzenlemelerde verildiği söylenebilir, ancak her alana ilişkin yeteri kadar nitelik ve zorunluluk taşımadığı da açıktır. Tüm mühendis ve mimarların meslek örgütlerine üye olma zorunluluğunun getirilmesinden başlayarak, ürün ve hizmetlerin nitelik olarak Oda denetimlerinden geçirilmesini zorunluluk haline getirecek düzenlemeler3ap11.ma.11.dil

Üye sicilleri tutularak» denetlemeler sonucu hatalı veya eksik uygulamada bulunanlar ve mesleki davranış ilkelerine aykırı hareket edenler için meslekten men etmeye varan disiplin cezaları işletilebilir ve verilen, bu cezaların ülke genelinde tüm uygulama alanlarında geçerli olmasının yasal zemini yaratılabilir

Sonuç olarak; gerekçelerini sağlamaktan uzak olan ve sayılan olumsuzluktan taşıyan yetkin mühendis uygulamalarını savunmak j/etkin; kalıcı, çözüm olarak eğitim sisteminin sorgulanarak değiştirilmesi başta olmak üzere, meslek içi ve: elik eğitimin verilmesi, geliştirici ve yaptırımcı etkin denetimin j/etkin yapılması, çevreye, kamuya, bireye yansıtacak eksik» j/etkin mesleki uygulamaların önüne geçecek kalıcı çözüm olacaktır.

Kurultayda kabul edilmeyen karar önerilerinin on alıcı bir kaç» sonucu özetlemeye yeterli olacaktır.

'TMMOB, mevcut eşitsizliği temel alan ve bütüncül bir bakış açısıyla sorunların kaynağına inmeyen, mühendisler ve mimarlar arasında kastaşma oluşturacak yetkin, j/etkin, uzman, sertifikalı,, profesyonel vb. adlarla hiçbir kurumsalla oluşturamaz ve buyasal düzenlemeleri savunamaz."

".. AB ile entegrasyon ve DTÖ anlaşmalarını temel alarak, uyumlaştırma sürecinde mühendislik ve: mimarlık alanlarında TMMOB'ye de rol biçilmektedir: Buna'göre TMMOB, zamanla belge veren ve: uyumluluk düzenlemelerini yapan bir akreditasyon kurulup haline indirgenmek istenmektedir. Bu şekilde TMMOB'nin bağımlılığı arttılmaya ve giderek toplumsal sorunlara uzak ve ligsiz bir meslek örgütü haline getirilmeye çalışılmaktadır* Mühendislik ve: Mimarlık eğitiminin

ve de mühendislik mimarlık hizmetlerinin kapitalist ilişkilerin devamı adına "uyumlaştırılması" TMMOB tarafından reddedilmelidir"

Oda'mızın uzmanlık yetkinlik ile ilgili yukarıda ifade edilen genel bakışına ek olarak, gönderilmiş taslakların içerdiği özel olumsuzluklarda aşağıda başlıklar halinde özetlenmiştir.

Uzmanlık Konulan ve Uzmanlık Alanlarının Belirlenmesi: *

Meslek alanında uzmanlık konulan ve uzmanlığın hangi koşullara göre belirleneceği Odalara bırakılmıştır; Ne *yanık ki* TMMOB bünyesinde tüm Odalar meslekî uygulama alanlarının belirlenmesinde yeterince hassas davranmamakta ve günümüzde dahi dava konusu olabilen faildi meslek alanlarına j/önetk uygulamaları sahiplendikleri görülmektedir. Bir çerçeve çizilmeden belirlenecek uzmanlık alanları gelecekte hem- Odalar arasında büyüyen tartışmalara yol açacak hem de toplumsal saygınlığın jritirilmesine neden olacak çok sayıda kötü meslekî uygulama örneğinin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Uzmanlık alanlarının ve belgelendirme' esasları hakkında da bir çerçevenin oluşturulmamış olması farklı disiplinler arasında sıkıntılara neden olacaktır.

Belgelendirme

Belge alma koşullarının her Oda tarafından aynı ajf i tanımlanması da uzmanlık alanlarında olduğu g|bi kargaşalara neden olacaktır; tekin ve birbirine girişim japan .meslek alanlarında» odalardan biri diğerine göre daha avantajlı koşullar jartarak belgelendirmeyi kolaylaştırabilir. By durumda aynı uygulamayı japan farklı kökene sahip meslek elemanları arasında adil olmayan bir durum ortaya çıkar.

Meslek İçi Sürekli Eğitim Merkezi

Eğitim've sınavların gerçekleştirme koşulları, ücretlendirme ve eğitim programlanma niteliğinin tanımlanmamış olması jine Odalar arasında farklılaşma j/aratacaktır. Eğitim ve sınavların ücretlendirilmesi, bu uygulamayı bir para kazanma alanına dönüştürecek ve mesleğin gerçekten daha doğru yapılmasını sağlanacak bilgilendirme çabaları arka plana itilecektir

Geçici Maddeler:

Odalara uzmanlık konulunun belirlenmesi ve belgelendirme koşullarını 90 gün içerisinde sıkıştırılması, bu işin aceleye getirilmesine, Odalar arasında koordinasyonun j/suziüğe ve: haksız uygulamalara j o l açacaktır. Uzmanlık alanlarının

çeşitlendirilmesi dahî uzun araştırmalar ve sınırlanmış iyi çizilmiş standartlar gerektirmektedir. Bunlar için oluşturulacak çalışma gruplarının çalışmaları. nitelikli eğitim programlarının belirlenmesi, .nitelikli eğitim elemanlarının koordinasyonu, eğitim koşullarının (mekân, donanım, alt yapı hizmetlerinin) oluşturulması 90 gün içerisinde sığdırılmaz... Böyle bir süre kısıtlaması faydaların nitelikli meslekî uzmanlaşma yerine oldu bitti yaratılması olarak görülmektedir.

Meslek Dalı Ana Komisyonları (MEDAK)

"Aynı Ödajapısı içerisinde farklı meslek alanları" tanımına dayandırılarak oluşturulan bu taslak her şeyden önce mühendislik alanlarının bölünmesine ve her birinin ululama alanının giderek daraltılmasına yol açacaktır. Her meslekî alanda oluşturulacak bu tür alt gruplar (MEDAK) sonu belli olmayan bölünmeler yaratacak ve Odaların güçsüzleşmesine neden olacaktır.. Uzmanlık taslağı ile birlikte düşünüldüğünde bu taslak, mimar ve mühendislerin mesleklerini sadece sahip oldukları belgenin geçerli olduğu dar bir alanda ululamaya mahkûm edecektir. Aynı oda içerisinde farklı sosyal statüye sahip üye gruplarının ortaya çıkması, odaya katkı üretme (ve üretmemeye) koşullarının tartışılır halle gelmesine ve güçlü grupların bağlı oldukları odalardan ayrılarak bölünmelerin ve küçülmelerini yaşanmasına neden olacaktır. Üye sayısı sınırlı ve güçsüz odalar toplumsal rollerini kaybedecek ve meslek dalları arasında piyasa koşullarının belirlediği bir rekabet ortamı ve kastaşmalar ortaya; çıkacaktır:

Sonuç olarak» uzmanlığın bir belgelendirme' ve odaların para kazanma aracı haline getiren bu yönetmeliklerin, günümüz koşullarını belirleyen ve: ABD, AB, DTÖ gibi güçlerce belirlenen liberal ve özelleştirmeci ululamaların bir sonucu olduğu görülmektedir. Mesleğin daha etkin ve güvenli ululanması konusunda uzmanlaşmanın by yönetmeliklerde çizilen çerçeve ile gerçekleştirilmesi mümkün değildir. TMMOB bünyesinde» temel mühendislik ve mimarlık eğitimi özerine ayrıca eğitim gerektireni uzmanlık alanlarının belirlenmesi, yakın meslek grupları arasında uygulama alanları arasındaki sınırların belirlenmesi ile ilişkili koordinasyonun sağlanması,, meslek içi eğitim, koşullar ve belgelendirme ile ilgili tüm Odalarca kabul edilmiş çerçeve ilkelerin belirlenmesi ve Odaların toplumsal rollerini güçlendirecek yasal düzenlemelerin zorlanması ve sağlanması gerçekleşmeden oluşmuş bu taslaklar oldukça yetersiz bulunmuştur.